

Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
Ministerie van Defensie

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Technische briefing

*interceptie,
metadata,
geautomatiseerd werk*

18 december 2013

Inleiding

- Aanleiding
  - toezegging minister van BZK algemeen overleg 5 november
- Inhoud: techniek en regelgeving
  - diensten werken binnen wettelijk kader
  - afwegingen over privacy en veiligheid aan de politiek
- Openbaarheid
  - de inhoud van deze presentatie is openbaar

2

Inhoud

- Inleiding
- Techniek en wettelijk kader
  - telecommunicatie en interceptie
  - dataopslag en binnendringen in geautomatiseerd werk
- Internationaal-juridische aspecten
  - EVRM
  - jurisdictie
- Internationale samenwerking
  - voorwaarden
  - wettelijk kader en criteria voor samenwerking

3

Inleiding: Nederlandse I&V-diensten

AIVD	MIVD
civiele dienst	militaire dienst
minister van BZK	minister van Defensie

- Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (Wiv 2002)
- Verschil in taken, zelfde bijzondere bevoegdheden, waaronder tappen, interceptie en binnendringen in geautomatiseerd werk
- Inzet alleen indien noodzakelijk, proportioneel, subsidiair
- Toezicht door de CTIVD, openbare rapportages aan de Kamer
- Informeren van de Kamer: zo veel mogelijk openbaar, indien nodig vertrouwelijk (CIVD)

4

Interceptie en binnendringen in geautomatiseerd werk

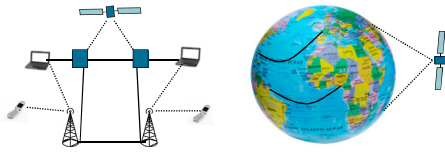
- Art. 24: **gericht** binnendringen in geautomatiseerd werk
  - » alleen met last
- Art. 25: **gerichte** interceptie uit de ether en kabelgebonden
  - » alleen met last
- Art. 26: **verkenning** van interceptie uit de ether
  - » verkeer met oorsprong of bestemming buitenland
  - » verkennen en bepalen of data relevant is voor de taken van de dienst
- Art. 27 lid 1: **ongerichte** interceptie uit de ether
  - » interceptie zelf is ongericht
  - » om te zien waar we ons op moeten richten, bijvoorbeeld door metadata-analyse of encryptie detectie
- Art. 27 lid 3:
  - » selecteren en inhoud bekijken, alleen met last

5

Telecommunicatie – mogelijkheden

- Kabel en ether
- Internet (IP), spraak, data, etc.

➔ Elke vorm van telecommunicatie kan over de kabel, in de ether of beide. Je weet vooraf vaak niet op welke wijze de communicatie verloopt.

6

Telecommunicatie - ontwikkeling

Elke twee jaar verdubbelt de hoeveelheid data in de wereld:

- sterke toename in volume van communicatie
- steeds meer relevante informatie over de kabel
- lange afstanden minder door de ether, korte afstanden steeds meer (o.a. vanwege WIFI) door de ether
- in militaire inzetgebieden vaak nog steeds veel door de ether

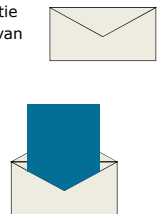

7

Telecommunicatie – inhoud en metadata

Data = metadata + inhoud
Over de kabel, door de ether, opgeslagen

- **Metadata:** gegevens *over* de communicatie
  - » IP-adressen, telefoonnummers, route van de communicatie, omvang bericht, lengte gesprek, etc.
- **Inhoud:** de communicatie *zelf*
  - » gesproken woord, afbeeldingen, films, body e-mail, SMS, etc.

8

Telecommunicatie en interceptie - toetsing

Getoetst wordt op:

- **Noodzakelijkheid** voor een specifiek onderzoek dat valt binnen de wettelijke taken van de diensten.

Art. 31 en 32 Wiv verplicht belangenafweging bij inzet bevoegdheden:

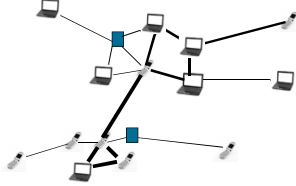
- **Proportionaliteit:** weegt de inbreuk op de privacy op tegen het belang van het onderzoek?
- **Subsidiariteit:** kan informatie niet of niet tijdig worden verkregen door open bronnen of inzet van andere, minder zware middelen?

9

Telecommunicatie en interceptie – metadata-analyse

Wat heeft contact waarmee, hoe lang, hoe vaak, waar vandaan, etc.

10

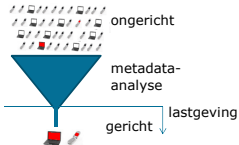

11

Conclusies telecommunicatie & interceptie

- Alle soorten data (telefoon, internet, etc.) gaan soms door de ether, soms door de kabel, en meestal beide.
- De diensten voeren ongerichte interceptie uit van telecommunicatie in de ether, niet op de kabel.
- Bij de inzet van deze bijzondere bevoegdheden zijn noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit voor de AIVD en de MIVD leidend.

12

Dataopslag

- Nederlandse data zijn overal
  - in Nederland, in het buitenland
  - thuis, bij organisaties, bij bedrijven
  - webfora: op servers
  - in de cloud
- Opgeslagen data vs. telecommunicatie
  - data verplaatst niet
  - geen sprake van kabel of ether
  - "interceptie" is dus niet mogelijk

13

Binnendringen in geautomatiseerd werk

- Gericht op een specifiek geautomatiseerd werk
- Gericht op opgeslagen data en activiteiten op dat geautomatiseerd werk
- Alleen op basis van een last
- Voorbeelden:
  - computers van personen
  - computernetwerken van organisaties
  - servers van webfora

14

Binnendringen in geautomatiseerd werk – de wet

- Art. 24
  - binnendringen met technische hulpmiddelen door valse signalen, valse sleutels, valse hoedanigheid
  - doorbreken van beveiliging
  - aanbrengen technische voorzieningen voor decryptie
  - overnemen van gegevens
- Inzet gericht op een specifiek geautomatiseerd werk
- Alleen met last
- Voorbeeld webfora: Binnendringen is ook mogelijk als de beheerder van het forum geen bedreiging vormt, maar de bezoekers wel.

15

Binnendringen in geautomatiseerd werk - toetsing

Getoetst wordt op:

- **Noodzakelijkheid** voor een specifiek onderzoek dat valt binnen de wettelijke taken van de diensten.

Art. 31 en 32 Wiv verplicht belangenafweging bij inzet bevoegdheden:

- **Proportionaliteit**: weegt de inbreuk op de privacy op tegen het belang van het onderzoek?
- **Subsidiariteit**: kan informatie niet of niet tijdig worden verkregen door open bronnen of inzet van andere, minder zware middelen?

(net als bij interceptie)

16

17

Conclusies binnendringen in geautomatiseerd werk

- De inzet is gericht op een specifiek geautomatiseerd werk. Daarbij kunnen gegevens van meerdere personen worden verkregen.
- Er is geen sprake van interceptie van kabel of ether.
- Bij de inzet van deze bijzondere bevoegdheden zijn noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit voor de AIVD en de MIVD leidend.

18

EVRM en de Nederlandse wet

art. 8 EVRM:

1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.
2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

19

Het internet en de jurisdictie

- Data van Nederlanders staat overal, en gaat overal langs:
  - servers in het buitenland
  - buitenlandse aanbieders van internetdiensten
    - » cloud
    - » mail, etc.
- Jurisdictie
  - bij optreden van AIVD en MIVD is de Nederlandse wetgeving altijd leidend.

20

Conclusies internationale juridische aspecten

- Inbreuken op de privacy zijn onder voorwaarden toegestaan volgens het EVRM.
- Andere landen kunnen jurisdictie hebben over Nederlandse data.

21

Internationale samenwerking

- Twee soorten samenwerking:
    - delen van gegevens
    - technische ondersteuning
  - Onder voorwaarde van:
    - bronbescherming
    - derde partijregel
- ➡ Deze voorwaarden stellen andere landen ook.

22

Internationale samenwerking

- Op basis van de wet
  - art. 36, lid 1 sub d: voor eigen taakuitvoering
  - art. 59: ten behoeve van de andere dienst, mits niet strijdig met eigen taakuitvoering en belangen
- Op basis van criteria
  - democratische inbedding andere dienst
  - mensenrechten andere dienst
  - betrouwbaarheid en professionaliteit
  - belang van de samenwerking voor eigen dienst
- Het is de diensten niet toegestaan verzoeken te doen voor activiteiten die op grond van de Wiv niet zijn toegestaan.

23

Conclusies internationale samenwerking

- Internationale samenwerking vindt plaats binnen de kaders van de wet.
- Diensten beoordelen samenwerking op basis van criteria.
- Gegevens die van buitenlandse diensten zijn verkregen, zijn van groot belang voor de onderzoeken van de diensten.
- Bronbescherming maakt het onmogelijk te weten hoe collega-diensten informatie hebben verkregen.

24

Samenvattend

- Techniek & wettelijk kader
  - telecommunicatie en interceptie
  - dataopslag en binnendringen in geautomatiseerd werk
- Internationaal-juridische aspecten
  - EVRM
  - jurisdictie
- Internationale samenwerking
  - voorwaarden
  - wettelijk kader en criteria voor samenwerking